

SURDOPEDIE – OSNOVA

Seminář ke speciální pedagogice – podzim 2013, Mgr. Petra Seget'ová

SURDOPEDIE

SLUCH:

- důležitý pro komunikaci a rozvoj sociálních vztahů, vytváří se citová vazba na okolí
- možnost získávání informací o věcech a dějích v okolí
- základ pro vytvoření vnitřní řeči, rozvoj abstraktního myšlení
- orientace v prostoru – nositel varovných signálů, vnímání okolí

STŘEDISKA RANÉ PÉČE

- raná péče do 4. roku věku dítěte se zdravotním postižením, do 7. roku u kombinovaného postižení
- včasná intervence – komplex služeb orientovaný na celou rodinu dítěte raného věku se zdravotním postižením
- klientem celá rodina dítěte s postižením

SPC – vyhlášky 116/2011 Sb., 147/2011 Sb. !!!!!

MŠ pro osoby se sluchovým postižením

- děti od 3 do 6 let s různými stupni SP
- důraz na diagnostiku

úkoly

- navazování komunikace
- tvoření a rozvíjení hlasu
- rozvíjení zrakového vnímání, zaměřeného na nácvik odezírání
- seznámení dítěte s možnostmi hmatového vnímání, rozvíjení hrubé a jemné motoriky
- reedukace sluchu
- rozvíjení řeči od nejranějšího věku, podpora vztahu k mluvené řeči

- začátky čtení pomocí globální metody
- dosažení funkční komunikace s využitím nonverbálních prostředků – mimiky, gestikulace a přirozených posunků, příp. znakového jazyka

+ běžná MŠ (INTEGRACE), třídy při běžné MŠ

ZŠ pro osoby se sluchovým postižením

- volba vzdělávacího programu závisí na řediteli
- volba cesty vzdělávání
 - **orální komunikace** - orientace na rozvoj mluvené řeči, vzdělávání jejím prostřednictvím.
 - **totální komunikace** - spojení akustických, vizuálních, verbálních, neverbálních a manuálních prostředků
 - **bilingvální komunikace**- užívání dvou jazyků – českého znakového jazyka a českého jazyka. S českým jazykem se žáci nejčastěji seznamují především ve formě grafické (jako čtení a psaní), v případě funkčních zbytků sluchu pak i ve formě zvukové.
- + běžná ZŠ (integrace), třídy při ZŠ

SŠ pro osoby se sluchovým postižením

- SOU, OU, praktické školy
- nejčastější obory - strojní mechanik, malíř-lakýrník, krejčí, dámská krejčová, truhlář, kuchař, cukrář, elektrikář, zahradník, zámečnický, šička, klempíř, čalouník
- samostatné obory při ZŠ pro SP
- maturitní studium – zubní technik, SŠ oděvní, SŠ pedagogická – obor předškolní a mimoškolní pedagogika, SPŠ elektrotechnická – výpočetní technologie, gymnázium

VŠ

- Výchovná dramatika neslyšících – JAMU (Bc.)
- Čeština v komunikaci neslyšících – FF UK
- Integrovaná forma studia - MU, UK ...

(VŠ centra pro studenty s speciálními vzdělávacími potřebami – př. MU Teiresias)

KOMPENZAČNÍ POMŮCKY

- sluchadla, kochleární implantát, vibrační budík, světelný zvonek, zesilovač TV, zesilovač telefonu, titulky, PC, logopedické pomůcky,...

KOMUNIKAČNÍ SYSTÉMY

- Znakový jazyk
- Znakovaná čeština
- Prstová abeceda – jednoruční, dvouruční
- Gestikulace
- Mimika
- Gestuno – mezinárodní znakový jazyk
- Odezírání
- Hand - Mund systém (manuálně-orální systém doplňuje proces odezírání znázorněním zrakem nepostřehnutelných postavení mluvidel,
- patnáct základních specifických tvarů a po hybů ruky symbolizujících činnost patrového oblouku,
- jazyka a hlasové štěrbiny).
- Simultánní přepis mluvené řeči

Znakový jazyk x Znakovaná čeština !!!

Desatero komunikace s osobami se sluchovým postižením (Věra Strnadová)

1. Před rozhovorem s člověkem se sluchovým postižením navážeme znakový kontakt. Pokud se na nás ne dívá, můžeme jej upozornit lehkým dotykem na rameno, paži nebo předloktí, že s ním chceme hovořit
2. Každého člověka se sluchovým postižením se zeptáme, zda chce mluvit, odezírat, psát, nebo používat znakový jazyk
3. Odezírání bez pomoci sluchu není spolehlivá metoda vnímání mluvené řeči, dochází při ní často k omylům. Úspěšnost odezírání je velmi snížena při fyzické či

psychické nepohodě. Odezírající osobě předem sdělíme téma hovoru. Mluvíme obrácení čelem k ní, naše tvář musí být osvětlena, nesmíme pohybovat hlavou nebo si zakrývat ústa. Dbáme na zřetelnou výslovnost a mluvíme volnějším tempem při zachování přirozeného rytmu řeči. Zdůrazňujeme klíčová slova.

4. Při hovoru s nedoslýchavým člověkem nezvyšujeme hlas a nekřičíme.

5. Doprovází-li člověka se sluchovým postižením tlumočnický či jiná osoba, vždy oslovujeme přímo člověka, se kterým jednáme, nikoliv jeho doprovod.

6. Člověku se sluchovým postižením předem vysvětlíme, jakou spolupráci od něj budeme potřebovat.

7. Důležité dotazy raději opakujeme a neváháme ani použít písemnou formu. U neslyšících uživatelů znakového jazyka je bezpečnější počkat na tlumočnicka.

8. Občas požádáme, aby nám člověk se sluchovým postižením svými slovy sdělil, co nám rozuměl (nikdy se neptáme, zda nám rozuměl). Ptáme se zásadně vždy po každém důležitém sdělení.

9. Při neúspěšné komunikaci máme na paměti, že jde o důsledek sluchového postižení. Proto k takovému člověku přistupujeme se stejným respektem a ohledem na důstojnost jako k člověku bez postižení. Neprojevujeme netrpělivost, neomezujeme komunikaci, ale snažíme se najít cesty, jak se vzájemně lépe dorozumívát.

10. Pro získání potřebných znalostí nestačí tento text, protože komunikační preference každé osoby se sluchovým postižením mohou být jiné. Proto je nutno projevit vstřícnost a ochotu přizpůsobit se dorozumívacím možnostem každého pacienta se sluchovým postižením.

Legislativa

Vyhlášky 116/ 2011 Sb., 147/2011 Sb.!!

Zákon o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob č. 155/1998 Sb., ve znění zákona č. **384/2008 Sb.**

Odkazy, literatura

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10315080042-tep-24/213411058130002/diskuse/>

PIPEKOVÁ, J. (ed.) Kapitoly ze speciální pedagogiky. 3., rozšířené a přepracované vydání. Brno : Paido, 2011. ISBN 80-7315-120-0.

BYTEŠNÍKOVÁ I., HORÁKOVÁ R., KLENKOVÁ J. Logopedie & surdopedie : texty k distančnímu vzdělávání. Brno : Paido, 2007.

CHVÁTALOVÁ, H. Jak se žije dětem s postižením : problematika pěti typů zdravotního postižení. Vyd. 2. Praha : Portál, 2005. 182 s. ISBN 8073670135.

BARTOŇOVÁ, M. Současné trendy v edukaci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v České republice. Brno: MSD, 2005b, 420 s. ISBN 80-86633-37-3.